

บทที่ 1

การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่มาท่องเที่ยวชายหาดพัทยา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ไทย มาหลายทศวรรษ จึงมีแผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ที่นำเสนอมาพร้อมกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกือบทุกฉบับ ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงได้เพิ่มขึ้น ตามลำดับ บทบาทของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน จึงถูกมองว่าจะช่วยฟื้นฟูสภาพ เศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างเงินตราต่างประเทศ รวมทั้งเป็นการสร้าง การจ้างงานให้กับคนในประเทศในภูมิภาคนั้น ๆ อีกด้วย อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนอกจากจะมี ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแล้ว ยังมีประโยชน์ทางด้านสังคม ซึ่งช่วยให้ประชาชนได้เห็น ความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละท้องถิ่น และยังช่วยให้สภาพแวดล้อมของ ท้องถิ่นอีกด้วย เนื่องจากจะมีการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความสะอาด ความปลอดภัย เพื่อต้อนรับ นักท่องเที่ยว ยิ่งไปกว่านั้น การท่องเที่ยวยังเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ เพราะใน สถานที่ที่นักท่องเที่ยวเดินทางจะมีการสร้างปัจจัยต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โรงแรมที่พัก ต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อสนองความต้องการและการสร้างวัตถุสิ่งของเหล่านี้จะช่วยขจัดปัญหา หรือ ภัยที่เกิดการแทรกซึม หรือบ่อนทำลายต่าง ๆ ได้อย่างดี นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความเจริญ ให้แก่ท้องถิ่น ได้อย่างมากมายอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป., หน้า 16-17) ดังนั้น ทุกประเทศจึงต้องใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้เดินทางมาท่องเที่ยว ในประเทศของตนให้มากที่สุด และส่งเสริมให้พลเมืองของตนสนใจท่องเที่ยวในประเทศมากกว่า ที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญการท่องเที่ยว เพราะถือว่าเป็นการกระตุ้น เศรษฐกิจและสามารถจะพัฒนาประเทศชาติได้ รัฐบาลไทยจึงร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) โดยมีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นชาวไทยและ ชาวต่างประเทศ ให้หันมาเที่ยวประเทศไทยมากขึ้น โดยภาครัฐและเอกชนดำเนินการจัดโครงการ ต่าง ๆ ขึ้น เช่น โครงการท่องเที่ยวไทยไปได้ทุกเดือน, UNSEEN IN THAILAND เป็นต้น เพื่อ เป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นชาวไทยหรือชาวต่างประเทศ มาเที่ยวประเทศไทยมากขึ้น ส่งผลทำให้เกิดการจ้างงานให้กับภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดการหมุนเวียนและการกระจายรายได้ทั่วท้องถิ่น เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับท้องถิ่นและประเทศชาติ

จังหวัดชลบุรีก็เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่สังเกตเห็นถึงความสำคัญดังกล่าว และได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวมาโดยตลอด เนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่ติดชายทะเล และมีชายหาดที่สวยงามหลายแห่ง เมืองพัทยาก็เป็นหนึ่งในนั้นที่มีชายหาดที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง เช่น หาดจอมเทียน เป็นต้น

ในอดีตเมืองพัทยาคือหมู่บ้านชายทะเลที่สงบเงียบ ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญและมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศ การประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลักของเมืองพัทยาคืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถทำรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท ลักษณะทางกายภาพและสภาพทางด้านการท่องเที่ยว ที่เพียบพร้อมของเมืองพัทยาคือ สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบริมฝั่งทะเลมีชายหาดแนวยาว และเกาะแก่งลักษณะภูมิอากาศเหมาะสำหรับการพักผ่อนตากอากาศ คือ มีอากาศเย็นสบาย แสงแดดอบอุ่น สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน และสามารถเดินทางมาได้สะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ ทำให้ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและพักผ่อนตากอากาศ ประกอบกับเมืองพัทยาคือแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่มีชื่อเสียงทางทะเลแห่งหนึ่งของประเทศ ซึ่งเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จนได้รับการกำหนดให้เป็นเมืองที่อยู่ในเขตพื้นที่การพัฒนาตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้ ได้แก่ ชายหาดที่เป็นหาดทรายเป็นแนวยาวต่อเนื่องถึง 15 กิโลเมตร แสงแดดที่เหมาะสมต่อการอาบแดด รวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ น้ำทะเลใส เกาะ ภูเขา ลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม การคมนาคมสะดวก มีสถานบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกไว้สนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกรูปแบบ จึงนับได้ว่าเมืองพัทยามีความเหมาะสมต่อการเป็นเมืองท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจเป็นอย่างยิ่ง

พัทยาคือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชอบเดินทางมาท่องเที่ยว เนื่องจากมีชายหาดที่สวยงามพัทยาคือชายหาดที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 150 กิโลเมตร

ตารางที่ 1 สถิติการท่องเที่ยวเมืองพัทยา ปี 2545

ประเภท	ปริมาณ (คน)	ปริมาณที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน (ร้อยละ)
นักท่องเที่ยว	3,890,509	8.20
นักท่องเที่ยว	293,914	12.23
รวม	4,184,423	8.47

ตารางที่ 2 สถิตินักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยา ปี 2546 (เดือนมกราคม – กรกฎาคม 2546)
(สำนักงาน ททท. ภาคกลาง เขต 3 (พัทยา), 2546)

ประเทศ	ปริมาณ (คน)
ไทย	518,152
จีน	211,334
ฮ่องกง	122,159
เยอรมัน	121,751
ไต้หวัน	100,346
อเมริกาเหนือ	99,897
รัสเซีย	91,655
เกาหลี	73,904
ญี่ปุ่น	61,547
อื่นๆ	135,488

หาดพัทยาคือหาดรูปโค้ง อยู่ในตัวเมืองพัทยา มีความยาวประมาณ 3 กิโลเมตรเศษ ริมรั้วด้วยไม้ให้ร่มเงาและไม้ดอก มีทางเดินเท้าเลียบหาดสำหรับเดินพักผ่อนและวิ่งออกกำลังกาย ชายหาดทางด้านเหนือเป็นบริเวณที่ค่อนข้างเงียบสงบ ชายหาดช่วงกลางจนถึงทางด้านใต้ เป็นบริเวณแหล่งอาหาร เครื่องดื่ม ห้างสรรพสินค้า ร้านขายของที่ระลึก ตลอดจนแหล่งบันเทิง ต่าง ๆ มากมาย

ชายหาดจอมเทียน อยู่ห่างจากตัวเมืองพัทยาประมาณ 4 กิโลเมตร ชายหาดมีความยาว 2 กิโลเมตร นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาพักผ่อน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวชายหาดพัทยา เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปกำหนดกลยุทธ์ รวมทั้งการพัฒนาและปรับปรุงชายหาดพัทยาต่อไป เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและความต่อเนื่องของกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างมั่นคง และสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

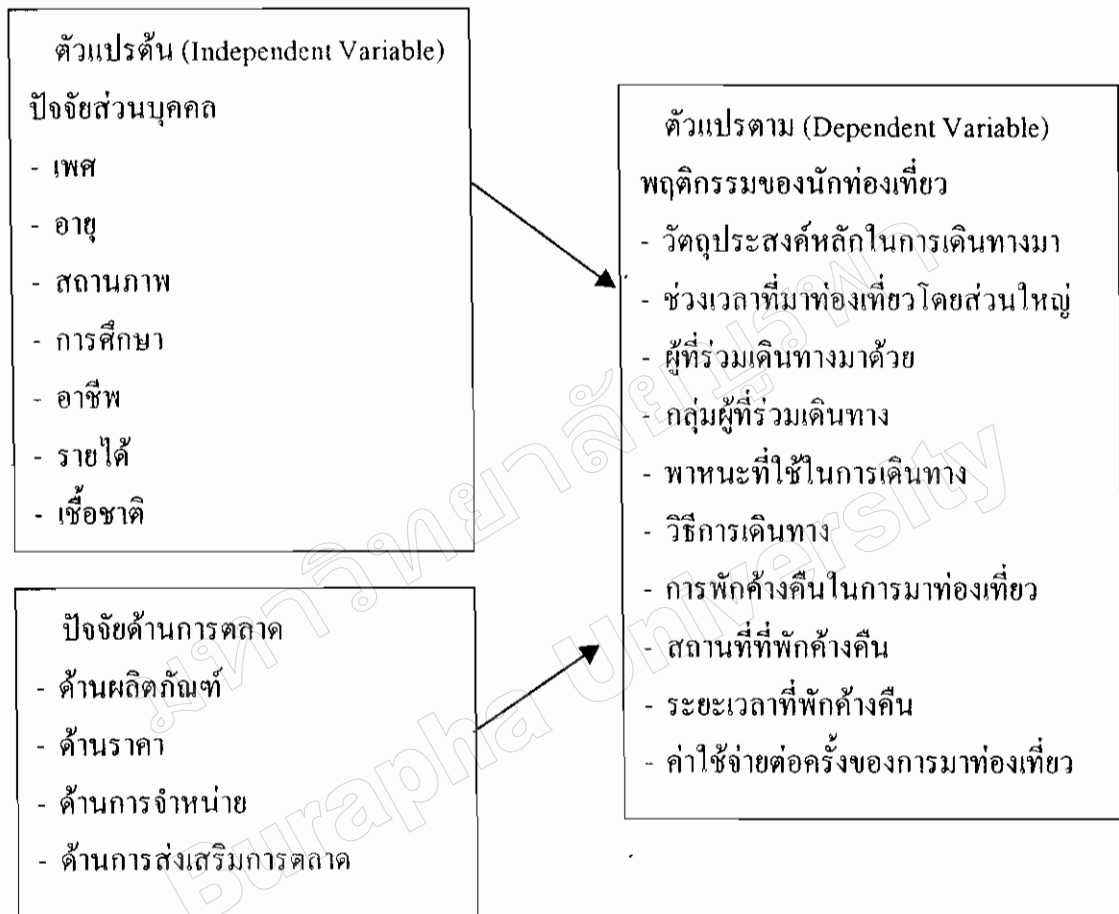
1. เพื่อศึกษาพฤติกรรม และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวชายหาดพัทยาของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่นักท่องเที่ยวประสบในการมาท่องเที่ยวชายหาดพัทยา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว
2. ปัจจัยทางด้านการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาดมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ที่มาท่องเที่ยวชายหาดพัทยา ผู้ศึกษายึดถือกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้สามารถนำผลการศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาชายหาดพัทยา เพื่อให้ตรงตามพฤติกรรมนักท่องเที่ยว
2. เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ประกอบการวางแผนในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้มีขอบเขตในการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว รวมทั้งปัญหาที่นักท่องเที่ยวประสบในการเดินทางมาท่องเที่ยวชายหาดพัทยา โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ บริเวณชายหาดพัทยาในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2546 ด้วยวิธีการใช้แบบสอบถาม

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางที่ไม่ได้ถูกบังคับหรือมิใช่เพื่อ薪金 โดยมีจุดหมายปลายทางที่จะไปอยู่เป็นการชั่วคราว และต้องเดินทางกลับที่อยู่หรือภูมิลำเนาเดิม และเป็นการเดินทางที่มีได้มุ่งหมายเพื่อประกอบอาชีพ หรือไปอยู่ประจำ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2537)

นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นเป็นถิ่นที่อยู่โดยปกติของตนไปยังท้องถิ่นอื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจและด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้และหมายรวมถึงผู้รับบริการ หรือความสะดวกจากผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวโดยเสียค่าบริการด้วย (พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์, 2535) ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง ผู้ที่ร่วมเดินทางมาไปเยือนจังหวัดนั้น โดยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่การไปทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช่คนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาหรือศึกษาอยู่ที่จังหวัดนั้น ทั้งนี้ ต้องพักค้างคืน อย่างน้อย 1 คืน

นักทัศนาจร หมายถึง ผู้เยี่ยมชมที่ไม่พักค้างคืน

นักท่องเที่ยวชาวไทย หมายถึง คนที่เดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยประจำ ไปยังท้องถิ่นอื่นภายในประเทศ โดยมีได้มีจุดประสงค์เพื่อการประกอบอาชีพหรือรายได้

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ หมายถึง บุคคลที่ไม่ได้มีสัญชาติไทยและเป็นผู้ที่มาเยี่ยมชมเยือนชั่วคราว ที่พำนักอยู่ในประเทศที่ไปเยี่ยมชมเยือนเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง -

พฤติกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางมาท่องเที่ยวชายหาดพัทยา ผู้แนะนำให้มาเที่ยว แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง ช่วงเวลาที่มาท่องเที่ยว ผู้ที่ร่วมเดินทางมา พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง การพักค้างคืน ในการมาท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายต่อการมาท่องเที่ยว

ผลิตภัณฑ์หรือสินค้า หมายถึง สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เช่น ชายหาดพัทยา เทศกาลงานประเพณี และกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยว

ราคา หมายถึง สิ่งที่บุคคลจ่ายสิ่งที่ได้มาซึ่งแสดงถึงมูลค่าในรูปของเงินตราหรืออาจ

หมายถึง จำนวนเงินและสิ่งที่เป็นต้องใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์และบริการ เนื่องจากสินค้าทางการท่องเที่ยวประกอบด้วยสินค้าต่าง ๆ หลายชนิด ดังนั้นราคาของสินค้าทางการท่องเที่ยวจึงประกอบด้วยค่าที่พัก ค่าเดินทาง ทั้งอาหาร และของที่ระลึกต่าง ๆ ซึ่งรวมเป็นราคาทางการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง

ช่องทางการจำหน่าย หมายถึง เป็นช่องทางที่ผู้บริโภคมีสิทธิ์เลือกที่จะมาบริโภคด้วยตนเอง หรือโดยผ่านบริษัทนำเที่ยว

การส่งเสริมการตลาด หมายถึง การประชาสัมพันธ์ของภาครัฐและภาคเอกชนไม่ว่าทางสื่อใด ๆ ก็ตาม รวมทั้งการจัดโปรโมชั่นเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ

สกุลเงินดอลลาร์ หมายถึง สกุลเงินดอลลาร์ของประเทศสหรัฐอเมริกา